HET AKKORD VAN SCHOUWEN-WEST

DE KRACHT VAN NATUUR, LANDBOUW EN RECREATIE IN ÉÉN BEWEGING

UIT LIEFDE VOOR HET GEBIED

VOORWOORD

In de gebiedenaanpak Schouwen-West werken overheden en de lokale gemeenschap samen in projecten en kansrijke initiatieven. Gebiedspartners slaan voor herstel van kwetsbare natuur en de toekomst van landbouw en recreatie de handen ineen.

Recreatiebedrijven willen het uitgestrekte duin- en bosgebied en de open polders met agrarische activiteit behouden en verder versterken. Agrariërs zien het belang van een gezonde bodem, voldoende zoet water en het tegengaan van biodiversiteitsverlies en zetten hiervoor extra stappen. Natuurorganisaties werken samen met overheden, ondernemers, bezoekers en inwoners aan herstel, beheer en behoud van natuur.

De kern is verbinding. Samen afstemmen en werken aan maatregelen en activiteiten die het gebied vooruithelpen, ieder vanuit de eigen kracht. Zo ontstaat onder de noemer 'Het Akkoord van Schouwen-West': een gezamenlijke beweging om het gebied te beschermen en sterker achter te laten. Dit document beschrijft de gebiedsidentiteit, koers en ambitie en de samenwerkingsstructuur. Het geeft een basis voor het verder ontwikkelen van een gebiedsontwikkelingsplan met uiteindelijk een uitvoeringsplan. Waarbij participatie met bewoners als waardevol wordt gezien. Per jaar worden meerdere werksessies georganiseerd en de lijntjes met netwerken op Schouwen-Duiveland zijn kort. Iedereen die Schouwen-West een warm hart toedraagt, kan meedoen en de beweging groter maken.

INHOUD

07
Inleiding

Alleen samen houden we Schouwen-West leefbaar.

08
Identiteit van Schouwen-West

Waar natuur, landbouw en recreatie onlosmakelijk verbonden zijn.

10
Gezamenlijke koers & ambitie

Van losse belangen naar één koers: samenwerken.

16
Het Akkoord van Schouwen-West

Geen belofte op papier, maar een uitnodiging om mee te doen.

22
Samenwerkingsstructuur, financiering & participatie

Van idee tot uitvoering: zo organiseren we de samenwerking.

TNV-20-Z

INLEIDING

Schouwen-West is sterk door de kracht van samenspel. Landbouw, natuur en recreatie vormen hier samen het landschap, de economie en het dagelijks leven. Waar de duinen overgaan in bos, het bos in strand en de polders zich openen onder weidse luchten, wordt zichtbaar hoe verweven belangen en waarden zijn. Niets staat hier los van elkaar.

Die verwevenheid is tegelijk onze kracht én onze kwetsbaarheid. De natuur vormt het fundament van Schouwen-West, maar staat onder druk. De landbouw zoekt naar een volhoudbare toekomst met een eerlijk inkomen. De recreatiesector groeit, terwijl ruimte, rust en kwaliteit steeds schaarser worden. Klimaatverandering, het stikstofprobleem, een tekort aan zoetwater, woningdruk en personeelstekorten maken dat de bestaande manieren van doen, beginnen te knellen. Wat de één raakt, raakt onvermijdelijk ook de ander.

Juist daarom is samenwerken geen keuze meer, maar een voorwaarde. Boeren, natuurbeheerders en recreatieondernemers zijn van elkaar afhankelijk. Zonder sterke natuur geen toekomstbestendige landbouw of recreatie. Zonder landbouw verdwijnt het open landschap. Zonder recreatie verdwijnt draagkracht en verdienvermogen. De opgave is niet om elkaar te verdringen, maar om elkaar te versterken. Dat vraagt om wederkerigheid, om het zoeken van de verbinding en om samen verantwoordelijkheid te nemen voor het geheel.

Het Akkoord van Schouwen-West is de gezamenlijke beweging van boeren, recreatie- en horecaondernemers, natuur- en terreinbeheerders, overheden en bewoners om dat ook echt te doen. Het is geen plan van één partij en geen optelsom van belangen, maar een afspraak om samen regie te nemen over de toekomst van het gebied. Een akkoord waarin we uitspreken dat we niet ieder voor zich gaan, maar kiezen voor samenwerking, ook als dat schuurt. Waarin we besluiten om waarde, kennis en karakter op het eiland te houden en samen te investeren in wat Schouwen-West uniek maakt. Het Akkoord van Schouwen-West geeft richting aan hoe we samenwerken, keuzes maken en samen stappen zetten.

Teken jij mee?

IDENTITEIT VAN SCHOUWEN-WEST

Schouwen-West is een plek van ruimte. Van zee, duinen en duinzoom die overgaan in open polders, met altijd de horizon in zicht. De kwaliteit van het natuurgebied is bepalend: het samenspel van zee, zand, bos en open land maakt dit gebied uniek. Rust, openheid en vergezichten zijn hier geen decor, maar dagelijkse werkelijkheid.

Natuur, landbouw en recreatie als driehoek
Wat Schouwen-West bijzonder maakt, is dat natuur, landbouw en recreatie hier niet naast elkaar bestaan, maar met elkaar verweven zijn. Die driehoek is de identiteit van het gebied. De natuur vormt het fundament: zonder sterke natuur, geen toekomstbestendige landbouw en recreatie. Tegelijkertijd houdt het boerenland het landschap open. Recreatie brengt juist weer leven, ontmoeting en verdienvermogen. Samen geven ze betekenis aan deze plek. Juist in die verbinding zit de kracht, de magie van Schouwen-West. Een kracht die we alleen samen kunnen vasthouden.

Het Schouwen-West van nu
Schouwen-West is in de eerste plaats een natuurgebied bij uitstek. Duinen, stranden, bossen en de omliggende wateren vormen samen een systeem van grote ecologische waarde. Het landschap is rustig en leesbaar: weinig hoogbouw en zo min mogelijk visuele verstoring. Wat je ziet, klopt met waar je bent.

Daarachter en daartussen ligt het boerenland als open ruimte. Polders, dijken en akkerranden bepalen het aanzicht. De landbouw is hier niet alleen economisch van betekenis, maar ook medevormgever van het landschap. Het maakt Schouwen-West herkenbaar en houdt de horizon open.

Tegelijk heeft Schouwen-West een uitgesproken dorps- én badplaatskarakter. Ringdorpen en kernen met een eigen ritme bestaan naast levendige kustplaatsen en recreatieve voorzieningen. Dat vraagt voortdurend om het zoeken naar balans: tussen wonen en werken, tussen rust en reuring, tussen leefbaarheid en bezoekkwaliteit.

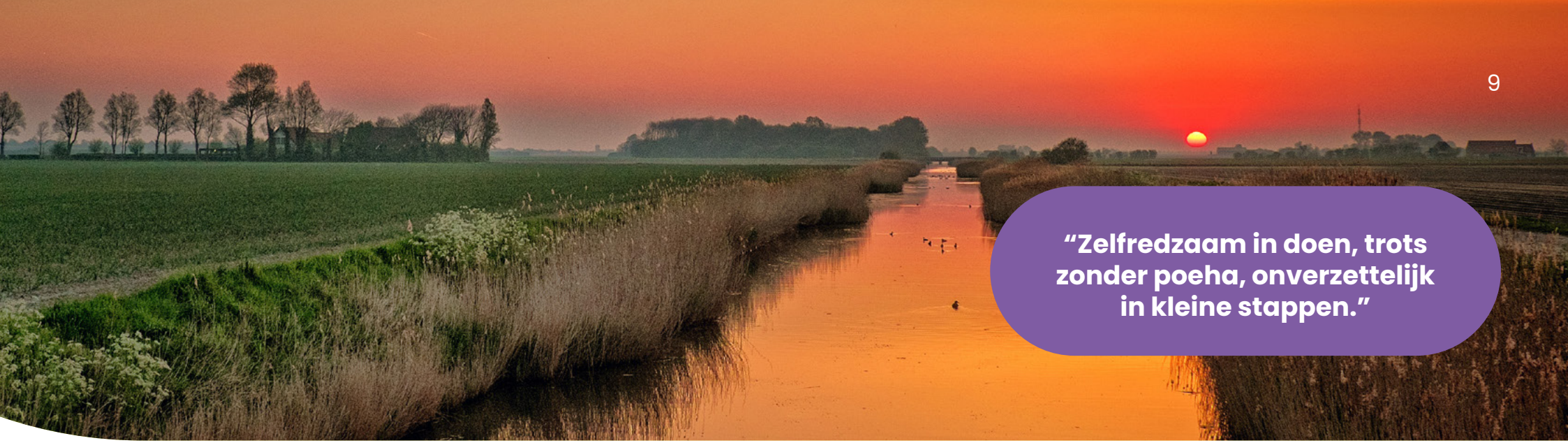

“Zelfredzaam in doen, trots zonder poeha, onverzettelijk in kleine stappen.”

Een mentaliteit gevormd door het verleden
Mens en landschap zijn in Schouwen-West met elkaar vergroeid. Dorpen, tradities en erfgoed geven houvast. Jaarlijkse gebruiken zoals de Straô en ringrijden verbinden mensen met elkaar en met het landschap. Ook het tastbare erfgoed is overal zichtbaar: ringdorpen en markante plekken als de Plompe Toren die herinneren aan eeuwen leven met water en wind. Tegelijk kijkt Schouwen-West vooruit. Vernieuwing krijgt hier ruimte, zolang ze past bij het karakter en de geschiedenis van het gebied. Zo gaan traditie en ontwikkeling hand in hand. Schouwen-West vernieuwt, maar verliest zichzelf niet.

Dat lange leven met water en wind heeft mensen geleerd om door te zetten. Schade en herstel, schaarste en onzekerheid vormden een mentaliteit van zelfredzaamheid en samenwerking. Niet wachten tot een ander het oplost, maar samen doen wat nodig is. Niet ieder voor zich, maar iedereen voor én met elkaar.

Het eilandkarakter versterkt dat gevoel. De duidelijke begrenzing geeft houvast en het gedeelde verleden voedt een sterk wij-gevoel. Hier weten de mensen: samen zijn we tot heel veel in staat. Die houding maakt Schouwen-West ondernemend en veerkrachtig.

De begrenzing van Schouwen-West (zie figuur 1) helpt om focus aan te brengen, maar staat niet vast. Het is een indicatief gebied, geen harde scheidslijn. Betrokkenheid en samenwerking reiken verder dan de kaart.

Figuur 1: het gebied Schouwen-West

GEZAMENLIJKE KOERS & AMBITIE

In de praktijk is duidelijk geworden dat losse initiatieven, sectorale oplossingen en kortetermijnkeuzes Schouwen-West niet toekomstbestendig houden. Daarmee staan we op een kruispunt. Gaan we mee in het grote maatschappelijke en economische krachtenveld? En worden we daarmee steeds meer afhankelijk van keuzes van buitenaf? Of kiezen we ervoor om elkaar te helpen en het gebied van binnenuit te versterken: door de waarde op het eiland te houden en samen te investeren in onze unieke identiteit? Met het Akkoord van Schouwen-West kiezen we voor dat laatste!

Wat er op het spel staat

Schouwen-West staat voor grote opgaven die niemand alleen kan oplossen. De natuur staat onder druk door stikstof, verstoring van watersystemen en afnemende biodiversiteit. De landbouw zoekt naar zekerheid: een eerlijk inkomen, bedrijfsopvolging, toegang tot grond en zoetwater, en ruimte om te ondernemen zonder steeds vast te lopen in regels. De recreatiesector groeit, terwijl rust, ruimte en kwaliteit schaarser worden. Piekdruk op kust en natuur, personeelstekorten en afhankelijkheid van grote platforms zetten de balans tussen leefbaarheid, natuur en recreatiekwaliteit onder spanning.

Daarbovenop komen bredere ontwikkelingen die het gebied raken: klimaatverandering met droogte en hevige buien, druk op drinkwaterkwaliteit en -kwantiteit, woningtekorten, netcongestie en geopolitieke onzekerheid rond voedsel. Daarbij geldt: elke oplossing die we bedenken, kan onbedoeld weer nieuwe knelpunten veroorzaken. Dat maakt de opgaven complex en soms weerbarstig. Als we blijven werken vanuit ieder voor zich, dreigt Schouwen-West zijn samenhang te verliezen. We maken ons zorgen dat in de toekomst:

- de unieke kwaliteit van natuur, landschap en kust is aangetast;
- landbouw en recreatie elkaar niet meer versterken, maar verdringen;
- familiebedrijven verdwijnen en grond en ondernemingen in handen komen van partijen van buiten;
- geld dat hier wordt verdiend, het eiland verlaat;
- kennis over het gebied en draagvlak voor toerisme afneemt;
- kortetermijndenken en snelle oplossingen de overhand krijgen;
- we de regie over onze eigen toekomst verliezen, omdat we afhankelijk zijn van keuzes van buitenaf.

Dat is geen doembeeld, maar een reëel risico als we niet samen de schouders eronder zetten.

Waarom samenwerking kansen biedt
Samenwerking maakt het verschil. Juist omdat natuur, landbouw en recreatie elkaar raken en beïnvloeden. Waar sectoren elkaar nodig hebben, ontstaan kansen om samen sterker te worden.

Door natuur- en watersystemen te herstellen, ontstaat ruimte voor een volhoudbare landbouw. Door in te zetten op kwaliteit, zonering en beleving draagt recreatie bij aan natuurherstel en een sterke lokale economie. Korte ketens, natuurinclusief boeren en slimme gebiedsoplossingen laten zien dat samenwerking meer oplevert dan ieder voor zich. En dat zijn maar een paar voorbeelden hoe we elkaar verder helpen.

Als we blijven werken vanuit losse belangen, raakt het gebied uitgeput. Maar als we onze zorgen durven delen en kansen samen oppakken, ontstaat beweging. De grootste uitdaging is niet een gebrek aan ideeën, maar het ontbreken van samenhang en gezamenlijke regie.

“Samen zijn we tot veel in staat. Die houding maakt Schouwen-West ondernemend en veerkrachtig.”

De natuur van Schouwen-West staat onder druk. Door verdroging, stikstof en recreatiedruk verdwijnen diersoorten die hier thuishoren. We zien bijvoorbeeld vogels nog wel uit het ei komen, maar ze overleven de droge zomers niet omdat voedsel en leefgebied verdwijnen.

Dat raakt niet alleen de natuur. Door onder andere een tekort aan zoet water komt de landbouw onder druk te staan. En zonder de unieke natuur verliezen we een belangrijke reden waarom bewoners hier graag wonen en bezoekers hier graag komen.

Mijn ideaalbeeld is een Schouwen-West waar natuur het fundament vormt, landbouw ruimte houdt voor voedselproductie en recreatie bijdraagt aan de kwaliteit van het landschap. Daarvoor zijn gebiedsgericht keuzes nodig met heldere kaders, ook als die soms schuren.

Robbert Trompetter,
Provinciaal ambassadeur
Natuurmonumenten Zeeland

De koers: samenwerken vanuit wederkerigheid
Onze gezamenlijke koers begint bij een simpele maar fundamentele keuze: we zien Schouwen-West als één geheel. We kijken niet langer alleen vanuit het eigen erf, het eigen bedrijf of het eigen domein, maar vanuit het gebied als systeem. Wat ons bindt, is de liefde voor Schouwen-West: mensen die het gebied een warm hart toedragen en bereid zijn zich ervoor in te zetten. Voor het landschap, de ruimte, de rust, de bedrijvigheid en de gemeenschap.

Vanuit die betrokkenheid kijken we verder dan het eigen belang. We zoeken steeds opnieuw de verbinding tussen natuur, landbouw en recreatie. We vragen niet dat iedereen hetzelfde denkt, wel dat we bereid zijn elkaar op te zoeken, te luisteren en gezamenlijk keuzes te maken. Alleen door samen richting te geven en verantwoordelijkheid te delen, blijft Schouwen-West de plek waar we willen wonen, werken en ondernemen.

Onze koers is gebaseerd op wederkerigheid. Wat jij doet, raakt of helpt ook de ander. Een boer kan alleen toekomst hebben als natuur en recreatie meewerken. Natuur kan alleen robuust worden als landbouw en recreatie bijdragen. Recreatie kan alleen blijven bestaan als natuur en landschap gezond zijn en het gebied leefbaar blijft. De toekomst van de één is direct verbonden met de toekomst van de ander.

Samenwerken is daarom geen compromis, maar noodzakelijk voor een sterk en leefbaar Schouwen-West. We kiezen voor doen, leren en bijsturen. We denken groot, maar zetten kleine stappen. Zo bouwen we vertrouwen op en houden we de beweging gaande.

ONZE AMBITIE

We maken ons zorgen dat we op het eiland 'ieder voor zich' blijven gaan: de boer op het erf; de gastheer in het hotel en de natuurbeschermer in het natuurgebied. We voorzien dat dan een 'leeg' eiland ontstaat, ontzield en geheel afhankelijk van beslissingen elders. Maar als we in staat zijn samen het eigene van het eiland weer zichtbaar te maken en daar samen op te sturen, zijn we tot heel veel in staat. De duidelijke begrenzing van het eiland biedt houvast om echt te gaan samenwerken op alle vlakken.

Wij eilanders zijn grôôs op ons sterke en prachtige kustgebied. Dat is gevormd door een volhardend samenspel van natuur, landbouw en toerisme. In 2040 blijft veel geld dat hier verdiend wordt op het eiland en wordt er weer meer lokaal geïnvesteerd. We nemen regie en wachten niet tot anderen het voor ons bedenken. Zo wordt het verhaal van Schouwen-Duiveland zichtbaar in de vele concrete initiatieven: op elke plek anders, maar altijd met dezelfde identiteit en samenhang als basis.

Deze ambitie krijgt vorm vanuit **natuur, recreatie en landbouw**.

Natuur: het fundament waar alles op rust
De natuur van Schouwen-West is en blijft robuust en veerkrachtig. Het kustlandschap vormt één samenhangend geheel van zee, duinen, bos en open land, met ruimte voor rust, uitgestrektheid en karakteristieke soorten zoals de Grauwe Kiekendief. De natuur staat niet onder druk, maar draagt. Ze is de basis waarnaar landbouw en recreatie zich voegen, versterken en vernieuwen. Samen met de Oosterschelde en de Voordelta blijft Schouwen-West een uniek gebied van internationale betekenis.

Recreatie: elke bezoeker draagt bij
Recreatie versterkt Schouwen-West. Bezoekers komen niet alleen om te genieten, maar dragen bij aan het gebied. Elke overnachting, maaltijd en activiteit voegt waarde toe: aan biodiversiteit, aan de gemeenschap en aan investeringen in schoon water en duurzame energie. Recreatie is in balans met natuur en leefbaarheid en maakt zichtbaar waar Schouwen-West voor staat: kwaliteit, rust en verbondenheid.

Landbouw: elk product versterkt het eiland
De landbouw van Schouwen-West is toekomstbestendig en divers. Boeren werken samen aan gezonde bodems, een sterke waterhuishouding en eerlijke producten. Wat hier wordt geproduceerd, versterkt het landschap, voedt bewoners en bezoekers en houdt waarde op het eiland. Landbouw is zichtbaar, gewaardeerd en verbonden met natuur en recreatie.

”Samen gaan we voor een Schouwen-West waar de natuur robuust is, de landbouw toekomstbestendig, recreatie harmonieus in het landschap past en de lokale economie bloeit. Een gebied dat wordt gedragen door eilanders die elkaar vinden en samenwerken. Samen laten we zien dat Schouwen-West sterker wordt wanneer we gezamenlijk de regie nemen over onze koers.”

De afgelopen jaren hebben we te weinig gedaan om de waarde op het eiland te versterken. Nu is het tijd om echt samen te werken. Niet ieder voor zich, maar met recreatie, landbouw, natuur en overheid. Zo bouwen we aan een gezonde economie voor Schouwen-West.

Ik zie kansen om meer lokale producten op Zeeuwse borden te krijgen. Jaarlijks ontvangen we miljoenen bezoekers, terwijl veel producten die hier worden verbouwd het eiland verlaten. Als we lokale ketens versterken, blijft er meer waarde in de regio en bouwen we aan sterkere bedrijven.

In Renesse werken we met de Ondernemers-vereniging aan een toekomstvisie voor duurzaam toerisme. Gericht op meer kwaliteit, natuurbeleving en verbinding met de omgeving. Voor mij is dat de toekomst van Schouwen-West: samen vernieuwen en vooral samen ondernemen.

Leo van Vliet

HET AKKOORD VAN SCHOUWEN-WEST

Schouwen-West leeft van beweging. Van wind en water. Van mensen die hier wonen, werken, ondernemen en recreëren. De kracht van dit gebied zit in het samenspel: landbouw, natuur en recreatie dragen elkaar, botsen soms, maar maken juist daardoor het gebied levend. Het Akkoord van Schouwen-West maakt die kracht zichtbaar.

Wat wij samen beloven, maken wij samen waar
Het Akkoord van Schouwen-West is een gezamenlijke beweging waarin boeren, ondernemers, natuurorganisaties, bewoners en overheid elkaar de hand reiken en afspreken om het gebied te beschermen en sterker achter te laten. Het akkoord is niet alleen een handtekening onder een document. Het is een uitnodiging om mee te doen. Om verantwoordelijkheid te nemen voor het gebied dat ons dierbaar is. Het laat zien wat werkt in de praktijk, in concrete projecten en samenwerkingen, en wie zich daar hard voor maakt. Dat is de kern van het akkoord: samen doen, vanuit eigen kracht. Daarom doen we elkaar de volgende belofte:

HET AKKOORD

Wij zijn Schouwen-West.
Land van strand, polder en bos.
Van zelfredzaamheid, veerkracht en trots.

Onze sterkte ligt in het samenspel,
van landbouw, natuur en recreatie.

Wij beloven om samen te werken,
ook als het moeilijk wordt.
Om elkaar te vinden waar belangen kruisen,
en kracht te putten uit wat ons verbindt.

Voor elkaar en de generaties die volgen,
beloven we om de natuur te beschermen,
de landbouw te versterken,
en het eiland leefbaar te houden voor bewoners
én bezoekers.

Wat wij samen beloven, maken wij samen waar.
Zo blijft het eiland ons erfgoed.

Wij doen mee!

KAN OOK IK MIJN HANDTEKENING ZETTEN?

Zeker! Het Akkoord van Schouwen-West is er voor iedereen die Schouwen-West vormt en draagt. Voor boeren die hun bedrijf willen doorgeven. Voor natuurbeheerders die werken aan robuuste natuur met draagvlak. Voor recreatieondernemers die kwaliteit willen bieden in harmonie met het landschap. En voor bewoners, overheden en initiatiefnemers die willen meebouwen aan een gezond en veerkrachtig gebied. Het akkoord is van ons allemaal.

Je hoeft daarvoor niet binnen de grenzen van het gebied te wonen of te werken. Wie Schouwen-West een warm hart toedraagt en bereid is bij te dragen aan de toekomst van het gebied, is welkom om mee te doen. Want het landschap mag dan een duidelijke begrenzing hebben, de betrokkenheid reikt verder.

Tekenen betekent dat je je herkent in de gezamenlijke ambitie. Dat je je verbindt aan het geheel, je bereid bent om verder te kijken dan het eigen belang en verantwoordelijkheid neemt voor de toekomst van Schouwen-West. Tekenen is geen eindpunt, maar een begin. Het is het moment waarop de belofte overgaat in actie.

VAN WOORDEN NAAR DADEN

Het Akkoord van Schouwen-West leeft pas echt als het zichtbaar wordt in het gebied. In concrete projecten en initiatieven, kleine en grote stappen, nieuwe of bestaande samenwerkingen en slimme oplossingen. Soms op het erf, soms in het natuurgebied, soms in de dorpen of aan de kust. Altijd in samenhang. We wachten niet af, maar beginnen. We maken keuzes zichtbaar, vieren wat werkt en houden vol. Zo groeit vertrouwen. Zo groeit Schouwen-West.

Wat we nu al zien, is hoeveel betrokkenheid er in het gebied zit. Diverse partijen willen meedenken, meedoen en samen bouwen aan de toekomst van Schouwen-West. De manier waarop we dat samen doen, blijft zich ontwikkelen. We blijven met elkaar zoeken naar vormen van samenwerking die passen bij het gebied en bij de uitdagingen van morgen. Zo groeit het akkoord mee met Schouwen-West.

Jouw rol binnen het akkoord
Het Akkoord van Schouwen-West vraagt dat iedereen meedoet:

- Agrariërs die willen blijven ondernemen in een landschap dat toekomst heeft.
- Natuurbeheerders die werken aan sterke natuur, met oog voor de mens.
- Recreatieondernemers die kwaliteit bieden in harmonie met het gebied.
- Overheden die mogelijk maken, meedoen en ruimte geven.
- Bewoners die betrokken zijn en hun stem laten horen.

“Schouwen-West is niet iets waar je naar kijkt, maar iets waar je middenin staat.”

Een mooi voorbeeld van samenwerking binnen het gebied is een initiatief met hotels op Schouwen-Duiveland. Gasten kunnen ervoor kiezen om een schoonmaakbeurt over te slaan. Het uitgespaarde bedrag wordt gedoneerd aan Stichting Zonnestraal.

Met die bijdrage leggen we bloemrijke akkerranden aan die de biodiversiteit versterken. Ze bieden ruimte aan insecten, vogels en andere dieren en maken het landschap aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers. Zo dragen recreatie, landbouw en natuur samen bij aan een sterker Schouwen-West.

Samenwerking ontstaat niet vanzelf. Daarom schuif ik ook aan bij de gebiedstafel. Als boer wil ik meedenken over de toekomst van het gebied. Want als je niet meepraat, wordt er over je gepraat. Ideeën zijn er genoeg; nu is het tijd om ze samen waar te maken.

André Slootmaker,
Agrariër & woordvoerder Agrarische Natuurvereniging Zonnestraal

De rol van de agrariër
Als agrariër heb jij de sleutel in handen voor een sterk Schouwen-West. Jouw werk houdt het landschap open, voedt de gemeenschap en geeft het eiland zijn eigen gezicht.

Door stappen te zetten zoals gezond bodembeheer, niet-ploegen, natuurlijke oevers, heggen en akkerranden aanleggen, waterbuffers creëren of meedoen in korte-keten pilots, werk je niet alleen aan de toekomstbestendigheid van je eigen bedrijf, maar ook aan een sterker samenspel met natuur en recreatie.

De rol van de recreatie- en horecaondernemer
Als recreatie- of horecaondernemer geef jij Schouwen-West een gezicht. Bezoekers en bewoners ervaren via jou het karakter van het gebied. Jij laat hen de kracht van het landschap voelen, de rust van de natuur ervaren en de smaken van het eiland proeven.

Door binnen je eigen onderneming en in samenwerking met andere ondernemers en organisaties te zorgen dat recreatie, natuur en landbouw elkaar versterken, draag je bij aan een sterker Schouwen-West. Denk aan circulair hergebruik, lokaal inkopen en meedoen aan zonering en routes. Zo laat je bezoekers en bewoners ervaren: hier recreëren we mét en niet ten koste van het landschap.

De rol van de natuur- en terreinbeheerder
Als natuur- of terreinbeheerder houd jij het hart van Schouwen-West kloppend. Jij kent de kracht én de kwetsbaarheid van het landschap. Je ziet waar soorten verdwijnen, waar systemen onder druk staan en waar herstel mogelijk is.

Door herstelprojecten te koppelen aan landbouw en recreatie, kennis te delen en zichtbaar te maken wat werkt in de praktijk, bouw je aan wederzijds begrip en een sterker landschap. Zo laat je zien waar de risico's liggen, maar vooral waar kansen ontstaan als we de krachten bundelen. Elk herstelproject, elk stukje biodiversiteit, elke nieuwe samenwerking laat zien: natuur is de basis waarop Schouwen-West drijft.

De rol van de bestuurder of beleidsmaker
Als bestuurder of beleidsmaker ben jij de schakel die Schouwen-West vooruithelpt. Jij kent de kracht van kaders en de uitdagingen van regels. Je ziet waar besluiten kansen bieden, waar regels knellen en waar ruimte nodig is om doelen te realiseren.

Het vooruithelpen van Schouwen-West vraagt om durf: durf om keuzes te maken, kritisch naar regels te kijken en tempo te maken door vergunningen te versnellen of regelruimte te creëren. Door keuzes zichtbaar te maken, middelen en regelruimte te reserveren en partners actief te betrekken, laat je zien wat prioriteit heeft en hoe samenwerking binnen het gebied loont. Elk besluit en elk initiatief onderstreept: overheden brengen beweging door mogelijk te maken én mee te doen.

Jouw bijdrage telt

Het Akkoord van Schouwen-West is van ons allemaal. Het vraagt geen perfectie, maar betrokkenheid. Geen woorden, maar daden. Geen afwachten, maar meebewegen. Uit liefde voor het gebied kiezen we ervoor om samen op te staan en verantwoordelijkheid te nemen. Samen laten we Schouwen-West bloeien.

Doe jij ook mee?

De rol van de bewoner
Als bewoner ben jij een belangrijk onderdeel van Schouwen-West. Jij leeft met het ritme van het eiland en kent als geen ander de kracht van het landschap, de mensen en de gemeenschap.

Jij helpt Schouwen-West te blijven zoals het bedoeld is: een plek waar mens, natuur en landbouw in balans zijn. Waar recreatie welkom is, zolang het bijdraagt aan het gebied en de leefbaarheid. Door mee te denken over je buurt, ideeën te delen of samen een initiatief te starten, maak je het landschap sterker en de gemeenschap hechter. Hier lukt het ons als samenleving, omdat we elkaar weten te vinden en het samen doen.

Welke rol je ook hebt, jouw bijdrage is onmisbaar. Jouw betrokkenheid en concrete acties laten zien dat verandering mogelijk is. Door ervaringen te delen, kleine successen zichtbaar te maken en partijen te verbinden, laat je zien hoe iedereen kan bijdragen aan de gedeelde toekomst van Schouwen-West. Zo geef je ook de rest van het eiland energie om mee te doen. Door initiatief te nemen, korte lijnen te benutten en samen stappen te zetten, maak je het verschil. Vandaag, morgen en voor de volgende generaties.

De volgende stap: het uitvoeringsplan

Het Akkoord van Schouwen-West laat zien waar we samen voor staan. De volgende stap is om dat verder uit te werken in een gebiedsontwikkelingsplan (GOP) voor Schouwen-West.

We kijken vooruit naar het Schouwen-West dat we willen doorgeven aan volgende generaties. Het gebiedsontwikkelingsplan wordt het perspectief. Daarmee houden we grip op onze toekomst en bepalen ook welke stappen we vandaag al kunnen zetten. We zoomen uit om de toekomst te beschrijven en zoomen weer in op concrete projecten en acties om daarnaartoe te werken. Zo ontstaat stap voor stap een uitvoeringsplan dat past bij het gebied. Bij de mensen die er wonen, werken en ondernemen en ook bij het landschap.

Dat doen we samen. Met boeren, ondernemers, natuurbeheerders, bewoners, jongeren en andere betrokkenen die willen meedenken en meedoen. Want de beste plannen ontstaan niet achter een bureau, maar in het gebied zelf. Zo bouwen we verder op het akkoord. Niet als weer een nieuw plan op papier, maar als een gezamenlijke aanpak die blijft meebewegen met nieuwe ontwikkelingen en met wat Schouwen-West nodig heeft.

SAMENWERKINGSSTRUCTUUR, FINANCIERING & PARTICIPATIE

Het Akkoord van Schouwen-West krijgt pas betekenis als samenwerken ook écht vorm krijgt in de praktijk en zorgt voor toekomstperspectief. Dat vraagt om duidelijkheid: wie doet wat, wie beslist wanneer en hoe zorgen we dat goede ideeën niet blijven liggen? Tegelijkertijd willen we ruimte houden voor initiatief, energie en eigenaarschap uit het gebied.

Daarom werken we vanuit een gedeelde basis: heldere afspraken die richting geven aan hoe we met elkaar omgaan. Vanuit die basis organiseren we een Samenwerkingsstructuur die beweging mogelijk maakt.

De basis: hoe we met elkaar omgaan
De samenwerking binnen Het Akkoord van Schouwen-West is gebouwd op vertrouwen, openheid en wederkerigheid. Deze basis hanteren we in alles wat we doen:

- We gaan uit van elkaars goede intenties en delen informatie transparant.
- Iedereen doet ertoe. We erkennen ieders perspectief en expertise, ongeacht positie of organisatie.
- We accepteren dat er spanningen en belangenverschillen zijn. We benoemen deze en gebruiken ze als leerpunt om nieuwe stappen te zetten.
- We zijn betrouwbaar in wat we zeggen en doen.
- We spreken elkaar aan op gedrag als dat nodig is.
- We zien samenwerking als een leerproces en sturen bij waar nodig.
- We voeren een constructieve dialoog en vermijden de strijd om het gelijk. Luisteren staat centraal.
- We maken helder hoe besluiten tot stand komen, wie betrokken wordt en wanneer.
- We nemen verantwoordelijkheid voor ons eigen deel en helpen elkaar vooruit.
- We streven naar impact, maar niet ten koste van de samenwerking. Proces en relatie zijn net zo belangrijk als het einddoel.
- Iedereen tekent op persoonlijke titel en vertegenwoordigt niet automatisch het standpunt van zijn/haar werkgever, maar is wel bereid om binnen eigen organisatie het akkoord te borgen en uit te dragen.

De structuur: hoe we dit organiseren

De Gebiedstafel

De Gebiedstafel Schouwen-West is het hart van het Akkoord van Schouwen-West. Hier komen mensen samen die het gebied een warm hart toedragen en verantwoordelijkheid nemen voor het geheel. Vertegenwoordigers uit natuur, landbouw & voedsel en toerisme & recreatie brengen hier hun kennis en ervaring samen. Zo maken we zichtbaar wat speelt, verbinden we initiatieven en sturen we samen op wat Schouwen-West nodig heeft.

De Gebiedstafel is een plek waar verschillen er mogen zijn en waar juist in die ontmoeting ruimte ontstaat om complexe opgaven samen aan te pakken. Vraagstukken die binnen de gebruikelijke structuren vaak vastlopen, krijgen hier beweging en richting. Afhankelijk van het onderwerp schuiven burgers, ondernemers, overheden en kennispartijen aan, of worden themasessies georganiseerd om samen de diepte in te gaan.

Aan de Gebiedstafel:

- luisteren we naar iedereen met hart voor Schouwen-West;
- toetsen we of initiatieven passen bij de gezamenlijke koers;
- stellen we prioriteiten en houden we focus;
- organiseren we randvoorwaarden, capaciteit en financiering;
- houden we elkaar vast als het moeilijk wordt;
- blijven we werken aan onze gezamenlijke ambitie.

Deelnemers zitten op persoonlijke titel aan tafel, met kennis van hun achterban. Het is geen onderhandelingstafel, maar een plek waar gezamenlijk wordt gekeken: wat is goed voor het gebied als geheel? De Gebiedstafel komt minimaal vijf keer per jaar bijeen. Iedereen die wil bijdragen aan een gezonder Schouwen-West kan zich melden. Er zijn geen voorwaarden vooraf, behalve de bereidheid om samen te werken.

Eén keer per jaar komen de bestuurders van de partners bij elkaar aan de Bestuurlijke Partner Tafel. Ze delen hun pijnpunten, vieren successen en versterken het vertrouwen dat nodig is om samen lastige keuzes te maken.

Marieke Braber,
Eigenaar Vakantiepark Zonnedorp &
voorzitter RECRA SD, TOZ en HISWA-RECRON
Schouwen-Duiveland

Recreatie, natuur, landbouw, inwoners en de overheid hebben elkaar hard nodig. Die samenwerking begint bij elkaar leren kennen. Als je met elkaar in gesprek gaat, verdwijnen aannames en ontstaat vertrouwen. Vanuit dat vertrouwen groeien ideeën uit tot acties die echt vanuit het gebied komen. Een akkoord is een mooi begin, maar het gaat erom dat we samen in beweging komen.

Voor mij is het minstens zo belangrijk dat de jonge generatie aan tafel zit. Jongeren zijn de toekomst van Schouwen-West; zij nemen straks onze bedrijven en het landschap over. Geef hen de ruimte om mee te denken, ideeën uit te proberen en daarvan te leren.

Wat we vandaag in gang zetten, bepaalt hoe Schouwen-West er voor onze (klein)kinderen uitziet.

Streekholdermomenten
Omdat de stem van het gebied cruciaal is, organiseren we streekholdermomenten. Dit zijn open bijeenkomsten waarin iedereen welkom is: om te horen wat er speelt, mee te denken en input te geven. Het streekholdermoment vindt minimaal één keer per jaar plaats. Iedereen die betrokken is of wil zijn bij Schouwen-West is welkom om aan te sluiten.

Bestuurlijke Overheden Tafel (BOT)
De Bestuurlijke Overheden Tafel (BOT) is de plek waar de gemeente, provincie en het waterschap samen verantwoordelijkheid nemen voor het mogelijk maken van Het Akkoord van Schouwen-West. De bestuurders:

- bewaken de voortgang van de projecten en initiatieven onder het akkoord;
- zorgen voor samenhang met andere programma's en opgaven;
- stellen capaciteit, middelen en bestuurlijke ruimte beschikbaar;
- geven goedkeuring op het jaarlijkse uitvoeringsplan (op voordracht van de Gebiedstafel);
- treden op als ambassadeur van het akkoord.

Het BOT komt minimaal drie keer per jaar bijeen.

Het aanjaagteam
De dagelijkse organisatie ligt bij het aanjaagteam. Zij zijn constant bezig om mensen te verbinden, initiatieven vooruit te helpen en energie in het gebied vast te houden. Het aanjaagteam wordt gefaciliteerd door de provincie en bestaat uit de netwerkregisseur, projectleiders, communicatieadviseur en administratieve ondersteuning.

Het aanjaagteam:
- mobiliseert en verbindt mensen en initiatieven in het gebied;
- organiseert en ondersteunt werkgroepen en projecten;
- verzorgt de communicatie en maakt zichtbaar wat er gebeurt;
- bereidt de Gebiedstafel voor.

Hoe nemen we besluiten?
We nemen besluiten zo dicht mogelijk bij de uitvoering. Dat betekent dat ideeën niet blijven hangen, maar kunnen groeien en landen in de praktijk. We werken daarbij vanuit de volgende uitgangspunten:

- Initiatief krijgt ruimte: ideeën mogen worden uitgeprobeerd, ook als ze nog niet perfect zijn.
- Keuzes maken we samen: op duidelijke momenten wegen we belangen af en bepalen we richting.
- Iedereen weet waar hij aan toe is: het is duidelijk wie beslist, wanneer en waarom.
- Wat we besluiten, koppelen we terug: het gebied blijft betrokken en aangehaakt.

We werken bewust in de spanning tussen vrije ruimte (ideeën, verkennen en proberen) en gebonden ruimte (afspraken, kaders en middelen). Juist die combinatie maakt het mogelijk om te vernieuwen.

Financiering: samen investeren
Het Akkoord van Schouwen-West wordt gedragen door gezamenlijke inzet. Zo blijft de waarde in het gebied. Daarbij zorgen overheden voor de basis: de organisatie, capaciteit en startmiddelen. Verder worden projecten gefinancierd via een mix van publieke middelen, bijdragen van partijen en, waar mogelijk, externe fondsen. De Gebiedstafel helpt om geldstromen te verbinden en slimme combinaties te maken.

Participatie vanuit het gebied
Niet elk idee of project hoeft aan de Gebiedstafel te beginnen. Veel ontstaat juist daarbuiten. Op het erf, in het natuurgebied, in het dorp of binnen een onderneming. Participatie begint bij het nemen van initiatief: omdat je ziet dat iets nodig is en omdat je wilt bijdragen aan het gebied dat je dierbaar is.

Goede ideeën komen op verschillende manieren verder. Soms via een projecttrekker of het aanjaagteam, soms via themasessies of werkplaatsen waarin een onderwerp wordt verdiept. En vaak gewoon door samen aan de slag te gaan in concrete projecten. Wat hier groeit, begint meestal klein en dichtbij, maar kan uitgroeien tot iets dat het hele gebied verder helpt.

Iedereen kan meedoen vanuit zijn eigen rol. Boeren, natuurbeheerders, recreatieondernemers, bewoners, organisaties en overheden: niemand staat erboven en niemand staat erbuiten. Samenwerking is de basis. Initiatieven die bijdragen aan een sterker Schouwen-West en meerdere belangen verbinden, krijgen ruimte om te groeien.

NU BEN JIJ AAN ZET!

Iedereen die Schouwen-West een warm hart toedraagt, kan meedoen. Met een idee, een vraag, een project of simpelweg door aan te sluiten bij een gesprek. Soms klein, soms groter. Soms zichtbaar, soms op de achtergrond. Wat telt, is dat we elkaar blijven opzoeken en samen blijven werken aan wat ons verbindt. Wil je een idee delen? Wil je aanhaken bij een project? Wil je meedenken, meedoen of mee-investeren? Je bent van harte welkom! Aan de gebiedstafel, in een themasessie, bij het aanjaagteam of tijdens een streekholdermoment. Zo houden we het akkoord levend en Schouwen-West in beweging.

Contactgegevens
schouwenwest@zeeland.nl

Het team Schouwen-West bestaat uit een netwerkregisseur, projectleiders, communicatieadviseur en procesbegeleider.

Colofon

Uitgave:	Juli 2026
Concept & realisatie:	10uur
Fotografie:	Nikki Ruyssenaars, Adri Padmos, Dick van der Veer fotografie

Met trots op wat al bestaat, verantwoordelijkheid voor wat komt en oog voor de volgende generaties, bouwen we samen aan Schouwen-West waar de natuur robuust is, de landbouw toekomstbestendig en de lokale economie in balans.

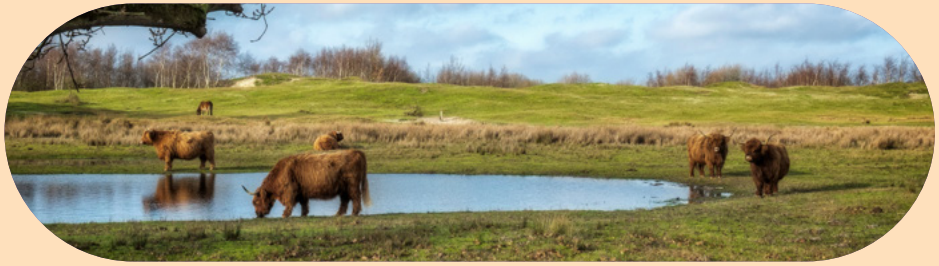

Wij zijn het Akkoord van Schouwen-West.

HET AKKORD
VAN SCHOUWEN-WEST